ובאותה שעה שבלעה קָרֵע שִׁירָאֵין [–מעיל משי] שֶׁל חֲבֵירוֹ, ונמצא שחיוב המיתה מחמת אכילת התרומה חל בשעה אחת עם חיוב התשלומים על היזק השיראין של חבירו, ובזה סובר אביי שפטור מן התשלומים משום קם ליה בדרבה מיניה.

* * *

הגמרא שבה לדון בדין גונב חלבו של חבירו ואכלו: גּוּפָא, אָמַר רַב חִסְדָּא, מוֹדֶה רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנֶה בְּגוֹנֵב חֶלְבּוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ וַאֲכָלוֹ, שֶׁהוּא חַיָּיב לשלם לחבירו דמי חלבו, ואף שרבי נחוניא בן הקנה סובר שאדם שנתחייב כרת וממון בבת אחת פטור מתשלומי הממון משום קם ליה בדרבה מיניה, כאן אין הכרת שהתחייב באכילת החלב פוטרו מתשלומים, משום שחיוב התשלומים והכרת לא באו בבת אחת, שֶׁהרי בְּבָר נִתְחַיֵּיב בְּגִנְבָתָהּ בשעת הגבהת החלב, קוֹדֶם שֶׁיָּבָא לִידֵי אִיסּוּר אכילת חֵלֶב.

שואלת הגמרא: לֵימָא פְּלִינָא דְּרַבִּי אָבִין – האם נאמר שרב חסדא חולק על דברי רבי אבין, דְּאָמַר רַבִּי אָבִין, הַזּוֹרֵק חֵיץ בשבת ברשות הרבים, מְתְחִילַּת אַרְבַּע אמות לְסוֹף אַרְבַּע אמות, וְקָרֵע החץ שִׁירָאֵין [–מעיל משי] בַּהֲלִיכָתוֹ מתחילת ארבע לסוף ארבע, פָּטוּר מלשלם את דמי השיראין, משום שהתחייב מיתה בזריקת החץ, שהעבירו בשבת ארבע אמות ברשות הרבים. ואף שחיוב המיתה הוא רק בשהחפץ נח בסוף ארבע אמות, ואילו חיוב התשלומים חל כבר באמצע בשעה שנקרעו השיראין, אין זה נחשב כשני זמני חיוב שונים, לפי שֶׁעֲקִירָה צוֹרֵךְ הַנָּחָה הִיא, כלומר, עיקר כוונתו בעקירת החץ היא כדי להניחו במקומו שבסוף ארבע אמות, נמצא שמשעת עקירת החץ התחילה המלאכה שמחמתה נתחייב במיתה, וכיון שחיוב התשלומים חל באמצע המלאכה המחייבת מיתה הרי הוא פטור מתשלומים, וְהָכָא נַמִּי – גם כאן יסבור רבי אבין שהגונב חלבו של חבירו ואכלו יפטר מתשלומים, כיון שהַגְנָבָתָהּ צוֹרֵךְ אֲכִילָה הִיא – שהרי הגביה את החלב כדי לאוכלו, נמצא שמשעת הגבהת החלב התחיל חיוב הכרת על אכילת חלב, וחיוב זה צריך לפוטרו מחיוב התשלומים שבהגבהת החלב.

הגמרא דוחה ומחלקת בין הנידונים: הָכִי הַשְׁתָּא – וכי כך נראה בעיניך עתה, שיש לדמות את הדברים, והרי הָתָם, בזורק חץ וקרע שיראין, אִי אֶפְשָׁר לְהַנָּחָה להיעשות בְּלֹא עֲקִירָה, שהרי החיוב הוא רק כשעקר והניח, ולכן משעת העקירה נחשב שהתחילה המלאכה. אבל הָכָא, בגונב חלבו של חבירו ואכלו, אֶפְשָׁר לַאֲכִילָה המחייבת כרת בְּלֹא הַגְנָבָה, דְּאִי בָּעֵי, נָחִין וְאָכִיל – שאם ירצה, יתכופף למטה משלשה טפחים ויאכל בלא הגבהה, שהגבהה פחותה משלשה טפחים אין שמה הגבהה, וכיון שאין צורך בהגבהה כדי להתחייב כרת, אין לומר שחיוב הכרת החל כבר בהגבהה, אלא הוא חל רק בבליעה, ואינו יכול לפוטרו מחיוב התשלומים שחל בעת ההגבהה.

הגמרא מחלקת באופן נוסף: אִי נַמִּי, הָתָם, בזרק חץ וקרע שיראין, אִי בָּעֵי לְאַהֲדוּרֵהּ – אם ירצה להחזיר את החץ לאחר שזרקו, לֹא מָצֵי מַהְדַּר לֵהּ – אינו יכול להחזירו, לכן נחשב שהתחיל חיוב המיתה בעת זריקת החץ, שהרי משעת עקירת החץ סופו לנוח ולחייב מיתה, וכן סופו לקרוע את השיראין ולחייב ממון, אך הָכָא, בגונב חלבו של חבירו ואכלו, מָצֵי מַהְדַּר לֵהּ – יכול הוא להחזיר את החלב קודם שאכלו, ויתחייב רק ממון ולא כרת, ולכן אין אומרים שמשעת הגבהת החלב התחילה האכילה המחייבת כרת. הגמרא דנה מהו ההבדל לענין הדין בין שתי הדחיות. שואלת הגמרא: מַאי אִיבָּא – מה ההבדל בדין שֶׁבֵּין הַאי לִישָׁנָא לְהַאי לִישָׁנָא – בין הלשון הראשונה, המחלקת שבזורק חץ אי אפשר להנחה בלא עקירה, ואילו בגונב חלב אפשר לאכילה בלא הגבהה, לבין הלשון השניה, המחלקת שבזורק חץ אינו יכול להחזיר את החץ ואילו בגונב חלב יכול להחזיר את החלב קודם שאכלו.

אומרת הגמרא: אִיבָּא בֵּינַייְהוּ, הַמַּעֲבִיר סַכִּין בידו בשבת, כשהוא מהלך ארבע אמות בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְקָרַע שִׁירָאֵין בַּהֲלִיכָתוֹ, לְהַאי לִישָׁנָא דְּאָמַרְתְּ – ללשון הראשונה האומרת שהטעם שהזורק חץ פטור מתשלומים הוא משום שאִי אֶפְשָׁר לְהַנָּחָה בְּלֹא עֲקִירָה, הָכָא נַמִּי – גם כאן במעביר סכין ברשות הרבים, אִי אֶפְשָׁר לְהַנָּחָה בְּלֹא עֲקִירָה, ופטור מן התשלומים. ואילו לְהַאי לִישָׁנָא דְּאָמַרְתְּ – ללשון השניה האומרת שהטעם שהזורק חץ פטור הוא משום דְּלֹא מָצֵי מַהְדַּר לֵהּ, אם כן סברא זו שייכת רק בזורק, שאינו יכול להחזירו, אבל הָכָא, שהעביר את הסכין בידו, מָצֵי מַהְדַּר לֵהּ – יכול הוא להחזירה קודם שיעבור ארבע אמות ויתחייב, נמצא שכאן לא נאמר שעקירה צורך הנחה היא, ויתחייב בתשלומים.

* * *

הגמרא עוברת לדון בדינו של רבי אבין: גּוּפָא, אָמַר רַבִּי אָבִין, הַזּוֹרֵק חֵיץ בשבת ברשות הרבים מְתְחִילַּת אַרְבַּע אמות לְסוֹף אַרְבַּע אמות, וְקָרַע החץ שִׁירָאֵין בַּהֲלִיכָתוֹ, פָּטוּר מן התשלומים, כיון שנתחייב מיתה על העברת ארבע אמות ברשות הרבים, ואף על גב שחיוב המיתה הוא רק בשעת ההנחה, לאחר שכבר נתחייב בתשלומים, מכל מקום פטור משום שֶׁעֲקִירָה צוֹרֵךְ הַנָּחָה הִיא ונמצא שהמלאכה התחילה כבר משעה שעקר את החפץ.

מקשה הגמרא: מָתִיב רַב בִּיבִי בַּר אַבָּיֵי, שנינו בברייתא, הַגּוֹנֵב כִּיס [–ארנק] בְּשַׁבָּת, באופן שהגביהו ברשות הבעלים והוציאו לרשות הרבים, חַייָב בתשלומים על הכיס, ואף על גב שהוצאת הארנק מרשות היחיד לרשות הרבים היא מלאכה שחייבים עליה מיתה, כיון שֶׁכְּבָר נִתְחַייֵב בְּגִנְבָתָהּ קוֹדֶם שֶׁיָּבָא לִידֵי אִיסּוּר טָבְלָה, שהרי חיוב התשלומים חל בשעה שהגביהו ברשות הבעלים, ואילו חיוב המיתה בא רק בשעה שהוציאו לרשות הרבים. אמנם אם הָיָה הגנב מְגָרֵר את הכיס וְיוֹצֵא, מְגָרֵר וְיוֹצֵא לרשות הרבים, ולא הגביהו ברשות הבעלים, פָּטוּר מתשלומים, שֶׁהֲרֵי אִיסּוּר שַׁבָּת וְאִיסּוּר גְּנֵיבָה בָּאִין כְּאֶחָד, שקנה את הכיס להתחייב בחיובי הגניבה רק בשעה שהוציאו לרשות הרבים, ואז גם חילל שבת והתחייב מיתה. מסיים רב ביבי את קושייתו: וְאַמַּאי – מדוע ברישא כשהגביה את הכיס ברשות הבעלים חייב בתשלומים, הָכָא נַמִּי לֵימָא – גם כאן נאמר שהַגְנָבָתָהּ צוֹרֵךְ הוֹצָאָה הִיא, שהרי בלא שיעשה הגבהה, שהיא ה'עקירה' מרשות היחיד, לא יתחייב על הוצאה מרשות לרשות בהנחה לבד, וכיון שכן נמצא שמשעת שהגביה את החפץ התחילה מלאכת ההוצאה, ואיסור שבת וגניבה באו ביחד ויפטר מן התשלומים. מתרצת הגמרא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, בְּגוֹן שֶׁמתחילה הִגְבִּיהוֹ הגנב עַל מְנָת לְהַצְנִיעוֹ בתוך רשות הבעלים, ולא חשב להוציאו לרשות הרבים, ובאותו זמן קנאו והתחייב בתשלומיו, וּלאחר מכן בעוד החפץ בידו נִמְלַךְ עָלָיו וְהוֹצִיאוֹ, ובשהוציאו התחייב מיתה, ואין ההגבהה נחשבת כהתחלת מלאכת הוצאה מרשות לרשות, שהרי בשהגביהו לא התכוין להוציאו כלל, וכיון שכן נמצא שחיוב המיתה והתשלומים לא באו כאחד, ולכן אינו נפטר מהתשלומים מדין קם ליה בדרבה מיניה.

הגמרא מקשה על תירוץ זה: וְכִי הַאי גַּוְונָא מִי חַייָב – וכי באופן כזה חייב מיתה משום איסור הוצאה מרשות לרשות, וְהָאָמַר רַב סִימוֹן, אָמַר רַבִּי אַמִּי, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הַמְפַנֶּה חֲפָצִים בשבת מָזוֹזִית לְזָוִית – מפינה לפינה באותה רשות, וּכשהיו החפצים בידו נִמְלַךְ עֲלֵיהֶם וְהוֹצִיאָן לרשות אחרת [כגון מרשות היחיד לרשות הרבים או להיפך], פָּטוּר, משום שֶׁלֹּא הָיְתָה כוונתו בַּעֲקִירָה מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה לְכָךְ – להוציאו לרשות אחרת, ובשבת אין מתחייבים על מלאכה שלא נתכוונו לעשותה, וכיון שכן, אם מדובר שהגנב הגביה את הכיס על מנת שלא להוציאו מרשות הבעלים אלא להצניעו שם, ולאחר מכן נמלך והוציאו, יש לפוטרו. מתרצת הגמרא בנוסח אחר: לֹא תֵּימָא – אל תאמר שמדובר שהגביהו עַל מְנָת לְהַצְנִיעוֹ ברשות הבעלים, אֶלָּא אֵימָא – אמור שמדובר שהגביהו עַל מְנָת

המשך בעמוד רכה

לְהוֹצִיאוֹ לרשות הרבים, והטעם שאין אומרים כאן שהגבהה צורך הוצאה היא, משום שֶׁהָבָא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּשֶׁאחר שהגביה את הכיס ברשות הבעלים, עָמַד ברשות הבעלים קודם שיצא לרשות הרבים, ולאחר מכן עקר שוב ויצא לרשות הרבים, ונמצא שהעקירה הראשונה שבה נתחייב בתשלומים לא היתה תחילת מלאכה כלל, שהרי כשעמד בטלה העקירה הראשונה, וחיוב המיתה בא מחמת העקירה השניה, שבה עקר את גופו מרשות היחיד, כשהכיס הגנוב בידו, ויצא לרשות הרבים, וכיון שחיוב התשלומים וחיוב הגניבה לא באו יחד, חייב בשניהם.

מבררת הגמרא את התירוץ: עָמַד לְמַאי – לאיזה צורך עמד הגנב, שמחמת כן אנו אומרים שהסתיימה העקירה הראשונה, אִי עמד רק לְכַתֵּף – לתקן משאו על כתפו, הרי אוֹרְחֵיהּ הוּא – דרך הנושא משאוי לעמוד לפעמים ולתקן את משאו, ואין עמידה כזו נחשבת כ'הנחה' המסיימת את המלאכה ומבטלת את העקירה הראשונה.

מסיקה הגמרא: אֶלָּא מדובר בְּעוֹמֵד לְפוּשׁ – לנוח, ומחמת כן התבטלה העקירה הראשונה.

מדייקת הגמרא: ולפי דבריך, אֲבָל אם היה עומד על מנת לְכַתֵּף מַאי – מה יהיה הדין אז,

פָּטוּר מתשלומים, כיון שחיוב הממון והמיתה באו יחד, שהרי בעת ההגבהה התחייב ממון, ואז גם החלה מלאכת ההוצאה, ואם כן קשה, כשרצתה הברייתא לכתוב אופן בו הגנב נפטר מן התשלומים משום קם ליה בדרבה מיניה, אַדַּתָנֵי – עד ששנתה המשנה אופן מחודש שלא הוזכר כלל ברישא, 'הָיָה מְגָרֵר וְיוֹצֵא מְגָרֵר וְיוֹצֵא פָּטוּר, נִפְלוֹג וְנִיתְנֵי בְּדִידָהּ – יכלה הברייתא לחלק באותו אופן של הרישא, שהגביה את הכיס ברשות הבעלים, ולומר כך, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שחייב בתשלומים, בְּעוֹמֵד לְפוֹשֵׁט, משום שנתחייב בגניבה קודם חיוב המיתה, אֲבָל עמד לְכַתְּחִלָּה, פָּטוּר מתשלומים, משום שאין עמידתו נחשבת כביטול העקירה הראשונה, וכיון שאותה עקירה חייבתו במיתה ובממון, פטור. וכיון שנדחה התירוץ, חוזרת הקושיא על רבי אבין, שבברייתא מבואר שכשהגביה את הכיס על מנת להוציאו לרשות הרבים חייב בתשלומים, והרי אם עקירה צורך הנחה היא נמצא שחיוב התשלומים חל ביחד עם חיוב המיתה על הוצאה מרשות לרשות, וצריך להיפטר מתשלומים משום קם ליה בדרבה מיניה.

מיישבת הגמרא את הברייתא באופן אחר: אֶלָּא, לעולם מדובר בברייתא שהגביה את הכיס ברשות הבעלים ויצא עמו לרשות הרבים בלא לעמוד כלל, ואף על פי כן אינו נפטר מתשלומים, דְּהָא מַנִּי – לפי שברייתא זו כדעת בֶּן עֲזַאי הִיא, דְּאָמַר, מְהַלֵּךְ בְּעוֹמֵד דָּמִי, כלומר, כל פסיעה של האדם נחשבת כעקירה והנחה בפני עצמה, וכיון שכל פסיעה מסיימת ומבטלת את העקירה שלפניה נמצא שהעקירה שמחמתה חל עליו חיוב מיתה היא בפסיעה האחרונה שעשה מרשות היחיד לרשות הרבים, ואילו חיוב התשלומים בא קודם לכן, משעה שהגביה את החפץ ברשות הבעלים, וכיון שלא באו חיוב התשלומים וחיוב המיתה בבת אחת אין כאן פטור של קם ליה בדרבה מיניה.

הגמרא מקשה גם על תירוץ זה. מדייקת הגמרא: אֲבָל אם היה הגנב זוֹרֵק את הכיס לרשות הרבים מאותו מקום בו נטלו מרשות בעליו, מַאי, פָּטוּר מתשלומים, שהרי הגבהת החפץ המחייבת אותו בתשלומים היא העקירה מרשות הבעלים לרשות הרבים, שהרי לא היתה אחריה עקירה נוספת, ואם כן קשה, מדוע כתבה הברייתא בסיפא אופן מחודש, שהיה מגרר ויוצא, נִיפְלוֹג [וְנֵיתְנֵי] בְּדִידָהּ, וכך היתה הברייתא צריכה לומר בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שחייב בתשלומים בְּמְהַלֵּךְ, אֲבָל זוֹרֵק, פָּטוּר.

מתרצת הגמרא: אכן היה אפשר לומר כן, אך 'מְגָרֵר וְיוֹצֵא' אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ – הוצרכה הברייתא להשמיענו דין זה שפטור באופן של מגרר ויוצא, משום שיש בו חידוש, דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא – היה עולה על דעתנו לומר שהמגרר ויוצא אינו מתחייב כלל מיתה וממילא אינו נפטר מתשלומים, משום שאֵין דֶּרֶךְ הוֹצָאָה בָּכָךְ, להוציא חפצים על ידי גרירתם בארץ, קָא מַשְׁמַע לָן שזו דרך הוצאה המחייבת מיתה, וממילא פטור מתשלומים.

ממשיכה הגמרא לברר את דברי הברייתא: וּבְמַאי – באיזה כיס מדובר, שהיינו סוברים שאין דרך לגוררו, אִי בְּרַבְרְבֵי – אם בכיס גדול וכבד, אוֹרְחֵיהּ הוּא – הרי ודאי הדרך היא לגוררו. וְאִי בְּזוּטְרֵי – בכיס קטן, הלא לָאו אוֹרְחֵיהּ הוּא – הרי באמת אין דרך לגוררו, ומדוע חייבתו הברייתא. מבארת הגמרא: אֶלָּא מדובר בְּמִיצְעֵי – בכיס בינוני, וחידשה הברייתא שאף שלפעמים מוציאים אותו בהגבהה, הדרך היא להוציאו אף בגרירה.

מוסיפה הגמרא לברר באיזה אופן מדובר: וְדַאֲפֵקֵיהּ לְהֵיכָא – להיכן הוציאו הגנב, אִי דְּאַפֵּקֵיהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אמנם אִיפּוּר שַׁבָּת אִיכָּא – ישנו, שהרי הוציאו מרשות היחיד לרשות הרבים, אך אִיפּוּר גְּנֵיבָה לֵיכָּא, שהרי אין משיכה קונה ברשות הרבים. וְאִי דְּאַפֵּקֵיהּ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד של הגנב, וכגון שחצרו של הגנב היתה סמוכה לחצר הבעלים, אמנם אִיפּוּר גְּנֵיבָה אִיכָּא, כיון שקנאו בשמשכו לחצרו, אולם אִיפּוּר שַׁבָּת לֵיכָּא, שהרי מדאורייתא מותר להעביר חפצים מרשות היחיד של אחד לרשות היחיד של אחר.

מיישבת הגמרא: לֹא צְרִיכָא – לא הוצרכה הברייתא לפוטרו מדין קם ליה בדרבה מיניה, אלא באופן דְּאַפֵּקֵיהּ לְ'צִידֵי רְשׁוּת הָרַבִּים', שהיתה דרכם להניח שם מכשולים ואבנים כדי שהעגלות העוברות ברשות הרבים לא יתחככו בבתים ויזיקום, ומאותם מכשולים ועד הבתים שבצדדים זהו 'צידי רשות הרבים', ושם יכול הוא לקנות את החפץ במשיכה, אך חייב הוא משום הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים.

הגמרא מברר כיצד יתכן שמקום זה ייחשב גם כרשות הרבים לענין שבת, וגם כרשות היחיד לענין קנין. מבררת הגמרא: וּכְמַאן – כדעת איזה תנא מהתנאים המובאים להלן סוברת הברייתא, אִי כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאָמַר שציידי רְשׁוּת הָרַבִּים כִּרְשׁוּת הָרַבִּים דָּמוּ – הם נחשבים, אם כן אִיפּוּר שַׁבָּת אִיכָּא, שהרי הוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, ואילו אִיפּוּר גְּנֵיבָה לֵיכָּא, כיון שמשיכה אינה קונה ברשות הרבים. וְאִי כְּרַבָּנָן, דְּאָמְרֵי שציידי רְשׁוּת הָרַבִּים לָאו כִּרְשׁוּת הָרַבִּים דָּמוּ, אלא דינם ככרמלית, אם כן אִיפּוּר גְּנֵיבָה אִיכָּא כיון שקנאו הגנב במשיכה, ואילו אִיפּוּר שַׁבָּת לֵיכָּא, שהרי לא הוציאו לרשות הרבים, ומן התורה אין איסור להוציא מרשות היחיד לכרמלית.

מיישבת הגמרא: לְעוֹלָם הברייתא סוברת כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְכִי – וכל מה שאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שציידי רְשׁוּת הָרַבִּים כִּרְשׁוּת הָרַבִּים דָּמוּ, הֲנֵי מִילֵּי – זהו רק לְעִנְיַן חִיּוּבָא דְּשַׁבָּת, דְּזִימְנִין דְּדָחֲקֵי רַבִּים וְעָיְילִי לְהָתָם – משום שלפעמים בשעה שיש דוחק ברשות הרבים, הולכים בני רשות הרבים גם בצידי רשות הרבים, ולכן המוציא לשם חפץ מרשות היחיד, חייב. אֲבָל לְעִנְיַן מִיקְנָא, קָנֵי – לענין לקנות חפץ במשיכה למקום זה מודה רבי אליעזר שקונים בו, שלענין זה לא נחשב המקום ברשות הרבים, מַאי טַעְמָא, דְּהָא לֹא שְׁכִיחֵי רַבִּים – כיון שרוב הזמן אין הרבים מצויים שם, והרי הוא כסימטא שתיקנו חכמים שיקנו בה במשיכה (ב"ב עה:) כיון שאין רבים מצויים בה.

הגמרא מביאה תירוץ נוסף ליישב את הברייתא: רַב אַשִׁי אָמַר, באמת מדובר בברייתא שגרר את הכיס מבית הבעלים לרשות הרבים עצמה, ואף שאין משיכה קונה ברשות הרבים, מדובר בְּגוֹן שֶׁצִּירַף [–הצמיד] את יָדוֹ לְמַטָּה מִשִּׁלְשָׁה טפחים סמוך לקרקע רשות הרבים, ובידו האחרת גרר את הכיס מבית הבעלים וְקִיבְּלוֹ ביד שבקרקע רשות הרבים, וקנאו בה, נמצא שקנין הגניבה ואיסור שבת באו בבת אחת, שהרי הקנין חל עם כניסת החפץ לרשות הרבים. ומבארת הגמרא כיצד קנתה לו ידו: וּכְדְרָבָא, דְּאָמַר רָבָא, אף שלענין העברה מרשות לרשות בשבת יש צורך שתהא ההנחה במקום חשוב של ארבעה טפחים על ארבעה טפחים, מכל מקום יָדוֹ שֶׁל הָאָדָם אף שהיא קטנה משיעור זה, חֲשׁוּבָה לוֹ כְּמקום של אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, ולכן העוקר חפץ בשבת מרשות אחת והניחו בידו של אדם הנמצאת ברשות אחרת, חייב, וכשם שידו היא 'מקום חשוב' לענין שבת, כך לענין קנין נחשבת ידו כ'מקום' לקנות בה כבחצרו, כאילו הגביה למעלה משלשה טפחים.

הגמרא מביאה דברי אמוראים אחרים בנידון: רַב אַחָא מַתְנִי הָכִי – גם רב אחא שנה את הברייתא כתירוצו של רב אשי, שמשיכה אינה קונה ברשות הרבים, ומדובר שצירף ידו מתחת לשלושה טפחים וקיבלו. אולם רָבִינָא מַתְנִי – שנה את הברייתא באופן אחר, לְעוֹלָם מדובר בברייתא דְּאַפֵּקֵיהּ – שהוציא הגנב את החפץ בגרירה מבית הבעלים לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְסובר רבינא שכִּרְשׁוּת הָרַבִּים נַמִּי קָנָה במשיכה, וממילא באו חיוב הגניבה וחיוב שבת בבת אחת.

הגמרא מבארת את יסוד המחלוקת, האם משיכה קונה ברשות הרבים או לא: וְתַרְוַיְיהוּ – רב אחא ורבינא, קְרִיפְקָא דְּהָא מַתְנִיתִין קָמְיפַּלְגֵי – נחלקו באופן הדיוק מהמשנה דלהלן שדנה בענין גונב בהמה מרשות בעליה, דְּתָנַן (ב"ק עט.), חָיְה הגנב מוֹשְׁכוֹ – לשור הגנוב וְיוֹצֵא, וּמֵת השור בעודו בִּרְשׁוּת בְּעָלִים, פָּטוּר הגנב מלשלם דמיו, כיון שמשיכה אינה קונה ברשות הבעלים, ועדיין לא קנאו להתחייב באונסיו. אבל אם הֶגְבִּיהוּ הגנב, ואפילו אם הוא ברשות הבעלים, אוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ מֵרְשׁוּת בְּעָלִים, וּמֵת השור, חַיָּיב הגנב בתשלומי השור, כיון שקנאו. רָבִינָא דָּיֵיק שמשיכה קונה ברשות

המשך בעמוד רעז

הרבים מֵרֵישָׁא, ואילו רַב אַחָא דָּייֵק שמשיכה אינה קונה ברשות הרבים מִסֵּיפָא.

ומבארת הגמרא: רָבִינָא דָּייֵק מֵרֵישָׁא, שם שנינו, הָיָה מוֹשֵׁכוֹ וְיוֹצֵא וּמֵת בִּרְשׁוּת בָּעָלִים, פָּטוּר, ויש לדייק, מַעֲמָא – הטעם שהוא פטור, משום דְּמֵת בִּרְשׁוּת בָּעָלִים ולא קנאו להתחייב באחריותו, הָא אם הוֹצִיאוֹ מֵרְשׁוּת בָּעָלִים וּמֵת, חַייָב, ומשמע שבכל אופן שהוציאו מרשות בעלים חייב, ואפילו אם הוציאו לרשות הרבים, ומוכח שמשיכה קונה ברשות הרבים. רַב אַחָא דָּייֵק מִסֵּיפָא, שם שנינו, הִגְבִּיהוֹ אוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ מרשות בעלים ומת חייב, ומכך שנישנו שני האופנים יחד יש לדייק דְּהוֹצָאָה הִיא דַּהֲנָבָּהָה – הוצאה השנויה במשנה היא באופן דומה להגבהה, מָה הֲנָבָּהָה דְּאִתֵּי לִרְשׁוּתֵיהּ – כשם שעל ידי ההגבהה בא החפץ לרשותו, אַף הוֹצָאָה נַמִּי, מדובר דווקא דְּאִתֵּי לִרְשׁוּתֵיהּ – באופן שעל ידי המשיכה בא החפץ לרשותו המיוחדת, אבל אם הוציאו לרשות הרבים לא קנה כיון שאין זו רשותו.

הגמרא מבררת כיצד יבאר כל אחד מהאמוראים את דיוקו של חבירו. מקשה הגמרא: לְרַב אַחָא, קַשְׁיָא רֵישָׁא שמדוייק ממנה כדברי רבינא. ולְרָבִינָא, קַשְׁיָא סֵיפָא שמדוייק בה כדברי רב אחא. מתרצת הגמרא: רֵישָׁא לְרַב אַחָא לֹא קַשְׁיָא, ולדבריו אין לדייק שדווקא 'ברשות בעלים' פטור, אבל אם הוציאו חייב, ואפילו אם הוציאו לרשות הרבים, כיון שבַּמָּה דְּלֹא אִתֵּי לִרְשׁוּתֵיהּ – כל זמן שלא בא החפץ לרשות הגנב, 'רְשׁוּת בָּעָלִים' קָרֵינָא בֵּיהּ – נחשב שלא יצא עדיין מרשות הבעלים, וכיון שבמשיכה לרשות הרבים לא נכנס החפץ לרשות הגנב, הרי זה כאופן שמת 'ברשות בעלים', ופטור. וכן סֵיפָא לְרָבִינָא לֹא קַשְׁיָא, כיון שרבינא סובר שהוֹצָאָה דּוֹמְיָא דְּהַגְבָּהָה לֹא אַמְרִינַן – אין הכרח להשוות את האופנים של הוצאה והגבהה זה לזה, והוצאה האמורה במשנה היינו אף כשלא הכניסו לרשותו, אלא גם אם משך לרשות הרבים.

* * *

שנינו במשנה: הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ וְעַל אֲחוֹת אָבִיו כו', יש להם קנס, אף על פי שהן בהכרת אין בהן מיתת בית דין. הגמרא מקשה סתירה בין משנתינו לבין משנה אחרת בדין הבא על אחת מהנשים המנויות במשנה: וּרְמִינְהוּ, שנינו במסכת מכות (יג.), אֵלּוּ הֵן הַלּוֹקִין מלקות ארבעים אם התרו בהן, הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ, וְהבא עַל אֲחוֹת אָבִיו, וְעַל אֲחוֹת אִמּוֹ, וְעַל אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ, וְעַל אֵשֶׁת אָחִיו, וְעַל אֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו, וְעַל הַנִּדָּה,